

Hartfalen

November 2017

nvvconnect
hartfalen

Disclosure

Programma

- ♥ Ziektebeeld
- ♥ Diagnostiek
- ♥ Ziekenhuis
- ♥ Eerste Lijn

Ziektebeeld

Hartfalen

- ♥ Klachten en verschijnselen
- ♥ Structurele of functionele afwijking van het hart
- ♥ Tekortschietende pompfunctie van het hart

Mechanisme

Tekortschieten van de pompwerking
van het hart

Te weinig weefselperfusie en
verminderde functie van organen

Afname van inspanningstolerantie,
water- en zoutretentie en
afname van levensverwachting

“Neurohormonale activatie”

Reactie op verlaagde output en hogere druk atria

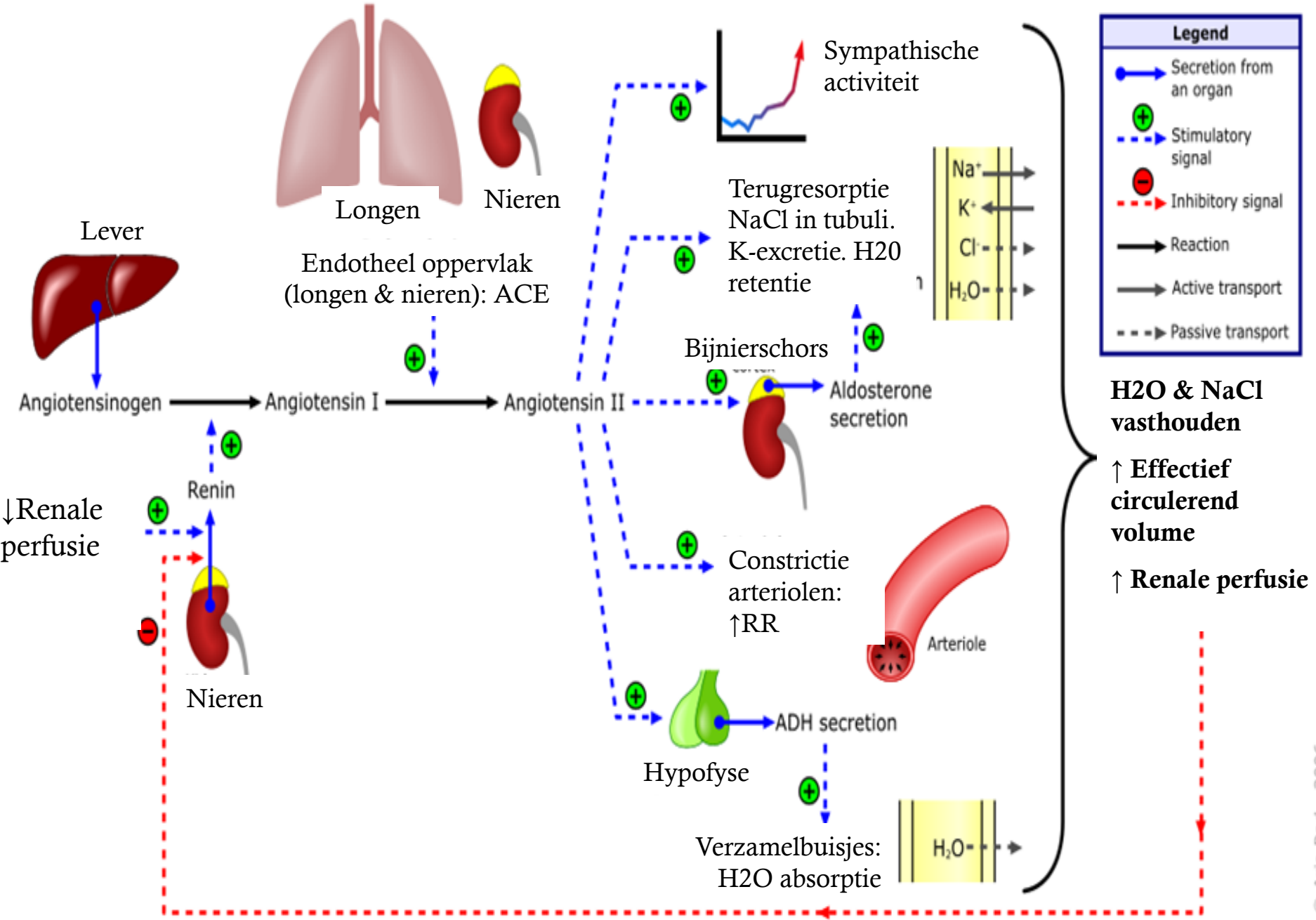
Compensatiemechanisme van het falende hart:

Activatie van

-sympathicussysteem

-renine-angiotensine-aldosteron systeem (RAAS)

Renine-Angiotensine-Aldosteron Systeem

Neurohormonale activatie: de effecten

- ♥ Coronaire en perifere vasoconstrictie
- ♥ Water- en zoutretentie
- ♥ Hypokaliëmie (aritmogeen)
- ♥ Catecholaminen-effecten (cardiotoxiciteit)
- ♥ Afname variatie in de hartfrequentie
- ♥ Dorst

Enkele cijfers

Epidemiologische maat	Schatting
Incidentie 2015 (per 1.000)	2,4
Prevalentie 2015 (%)	1,3
Gemiddelde leeftijd bij begin ziekte	78 jaar
Gemiddelde leeftijd patiënten	79 jaar
Gemiddelde ziekteduur	5 jaar
Kosten (2011)	€ 940 M
Opnames (2012)	29.000

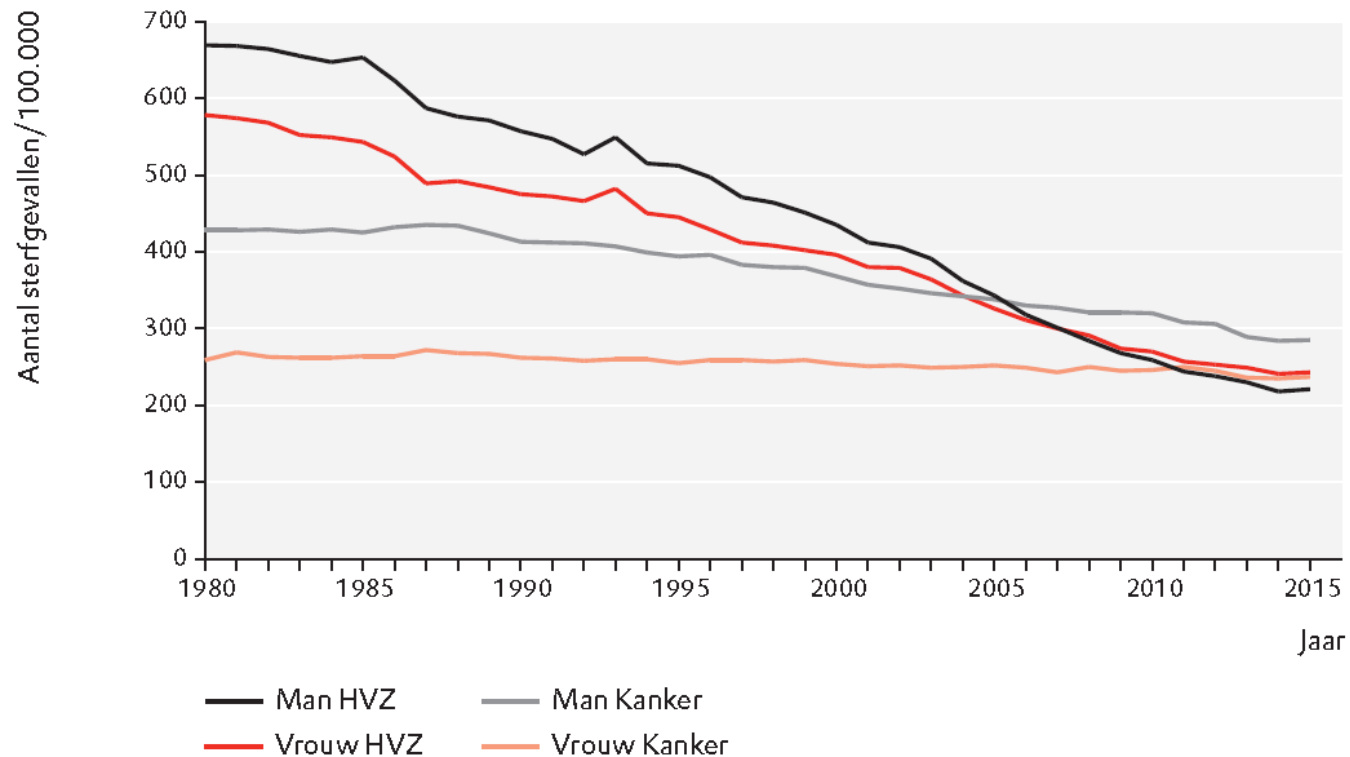
Hoeveel patiënten met hartfalen?

- ♥ Prevalentie 15-20 patiënten per huisartspraktijk
  - 1% 55-64 jaar
  - 3% 65-74 jaar
  - 8% 75-84 jaar
  - 22% 80++
  - >25% bij patiënten >65 jaar met COPD!
- ♥ Incidentie 5 patiënten per huisartsenpraktijk
- ♥ Nieuwe ijsberg van de toekomst (verdubbeling?)

Overleving hartinfarct

Figuur 1.4 Trend in voor bevolkingsopbouw gecorrigeerd sterftecijfer (per 100.000 van de gemiddelde bevolking) voor hart- en vaatziekten (HVZ) en kanker in Nederland, naar geslacht. Jaar van standaardisatie is 2015

Bron CBS

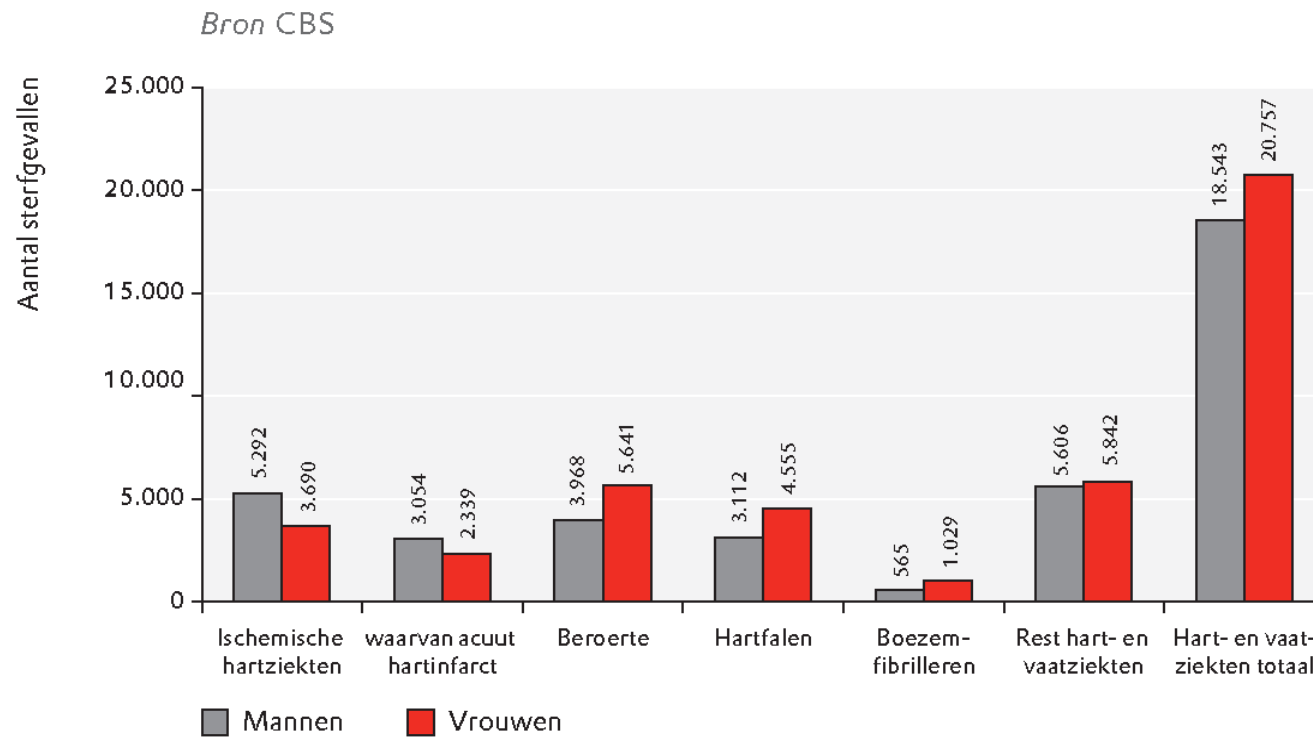
Invloed van hartfalen

- ♥ 75% heeft veel moeite met dagelijkse activiteiten
- ♥ 33% heeft depressieve symptomen
- ♥ 25% wordt binnen een maand weer opgenomen in ZH

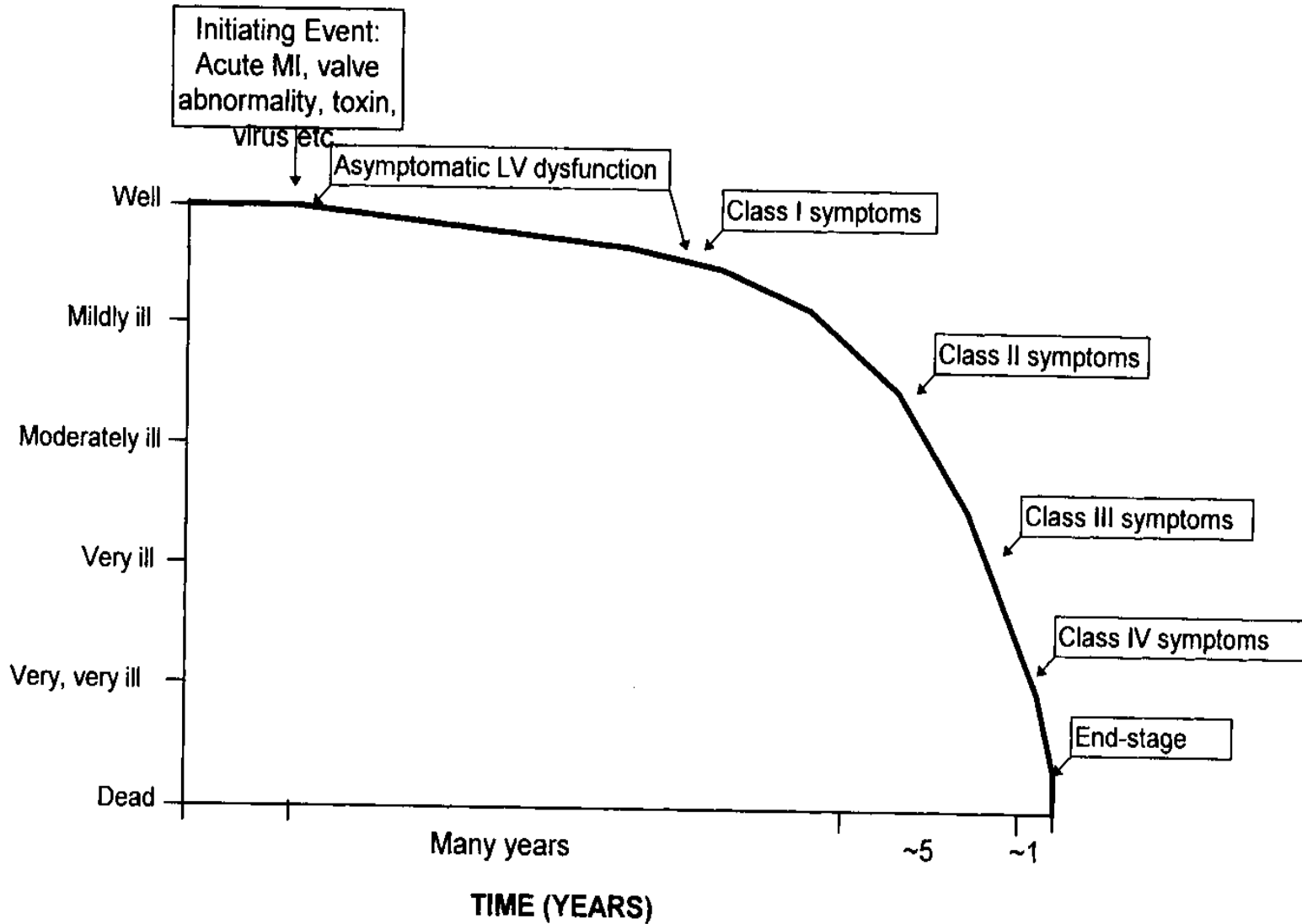
Sterfte aan hartfalen

- ♥ Hoge mortaliteit, vooral bij ouderen!!
- ♥ 20% van de totale sterfte aan hart- en vaatziekten
- ♥ 1 mnd na opname hartfalen: 17% overleden
5 jaar na opname hartfalen: 44% overleden
- ♥ 2015: 7.667 mensen overleden t.g.v. hartfalen
(maar meer nog MET hartfalen: 21.000)

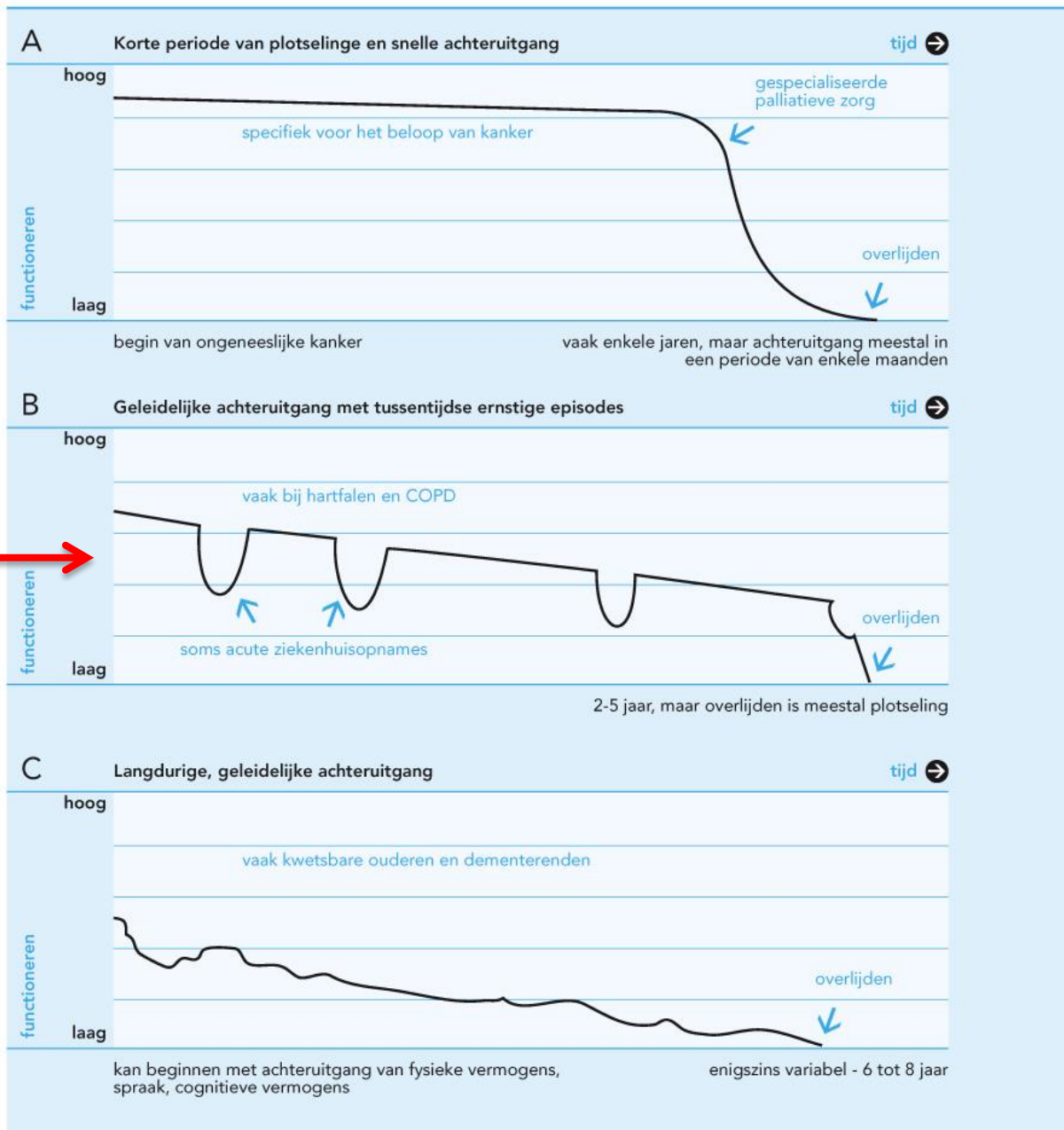
Aantal sterfgevallen aan hart- en vaatziekten naar ziektebeeld en geslacht in Nederland in 2015

Natuurlijk beloop hartfalen

Figuur 2 Ziektrajecten (Uit: Murray, 2005)

Prognose

- ♥ Geen genezing mogelijk
- ♥ Wisselvallig verloop
- ♥ Moeilijk te voorspellen
- ♥ Gemiddelde levensduur na stellen diagnose:
5 tot 7 jaar

Risicofactoren voor zeer slechte prognose

- ♥ Hogere leeftijd
- ♥ Opnames hartfalen
- ♥ Afwezigheid van reversibele oorzaken
- ♥ Onvoldoende reactie op behandeling
- ♥ Ernstige comorbiditeiten
- ♥ Depressie
- ♥ Gewichtsverlies, sinustacycardie in stabiele fase, lage bloeddruk, lage urineproductie
- ♥ Zeer ernstige disfunctie linkerventrikel met sterk vergroot hart en ejectiefractie <25%

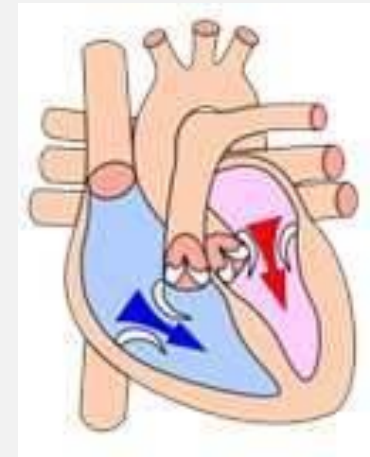
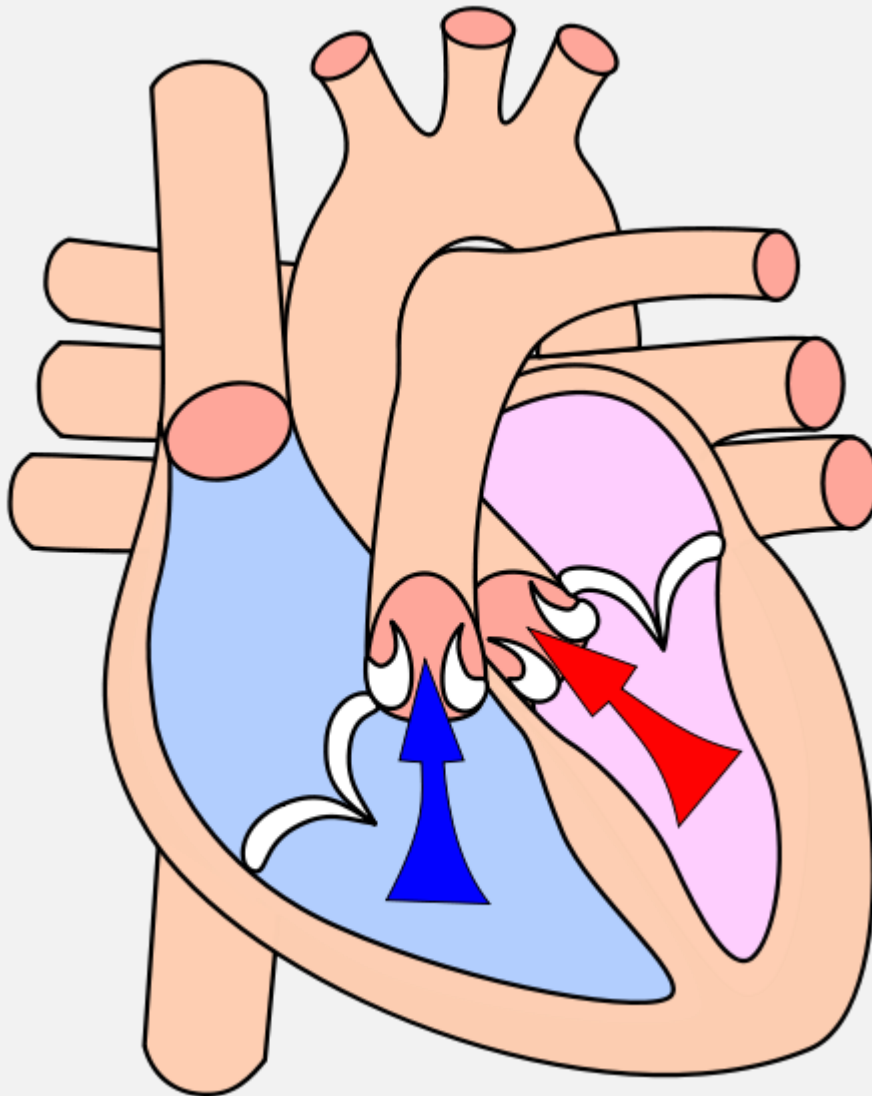
Overlijden bij hartfalen

- ♥ 40% plotseling
- ♥ 40% na exacerbatie in ziekenhuis
- ♥ 20% gaat geleidelijk achteruit en overlijdt thuis

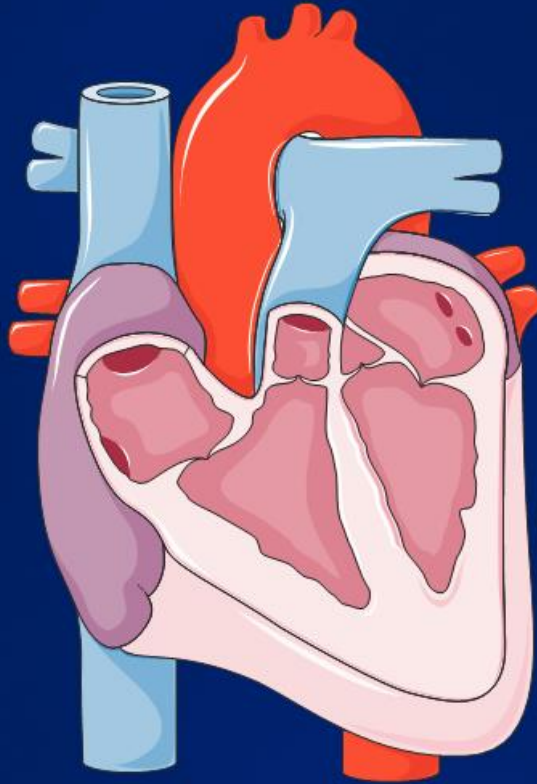
Oorzaak Hartfalen:

Een structurele of functionele
afwijking van het hart

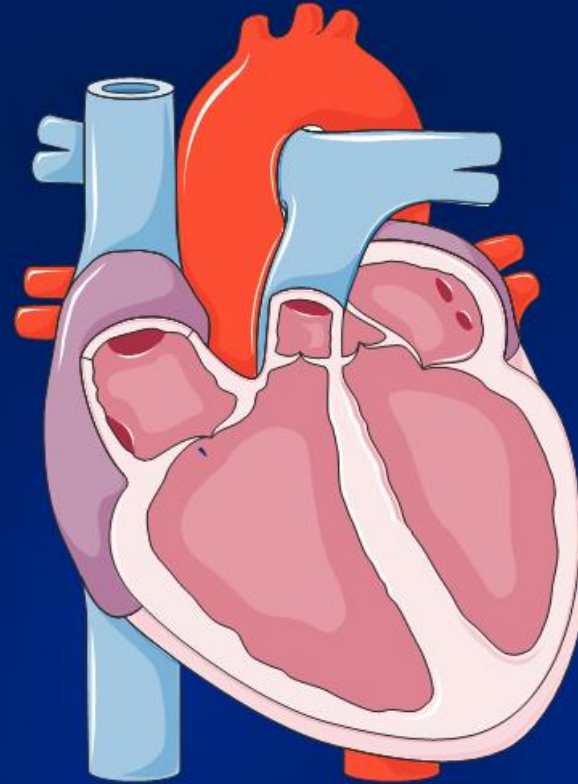
Systole en diastole

Indeling HF

Diastolisch hartfalen

Systolisch hartfalen

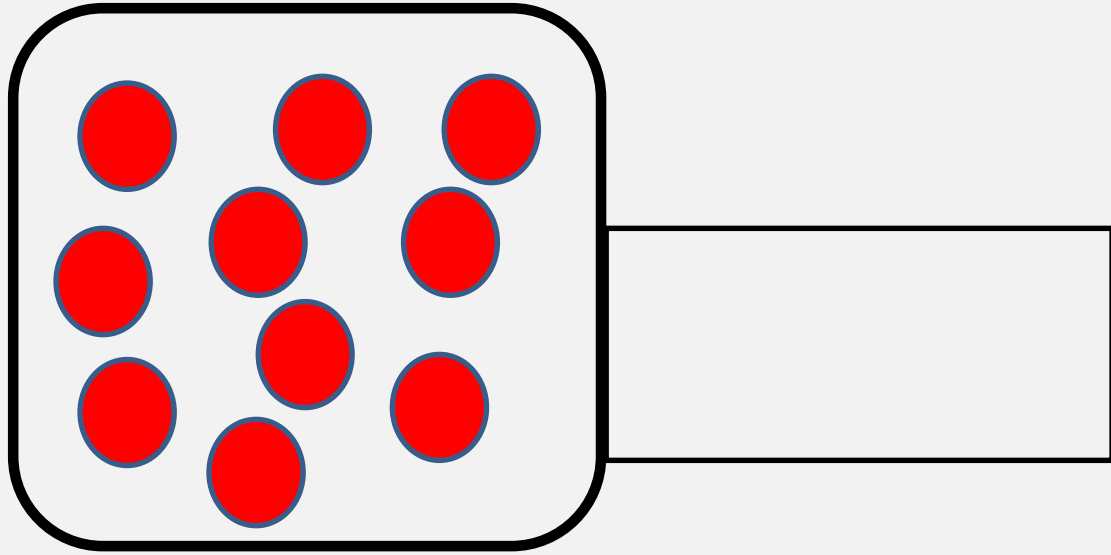
Ejectiefractie (EF)

- ♥ Percentage van het bloed dat na een volledige ontspanning van de linker ventrikel weggepompt wordt naar de aorta
- ♥ Normaal >60%
- ♥ Zegt dus weinig over de hoeveelheid bloed die wordt weggepompt

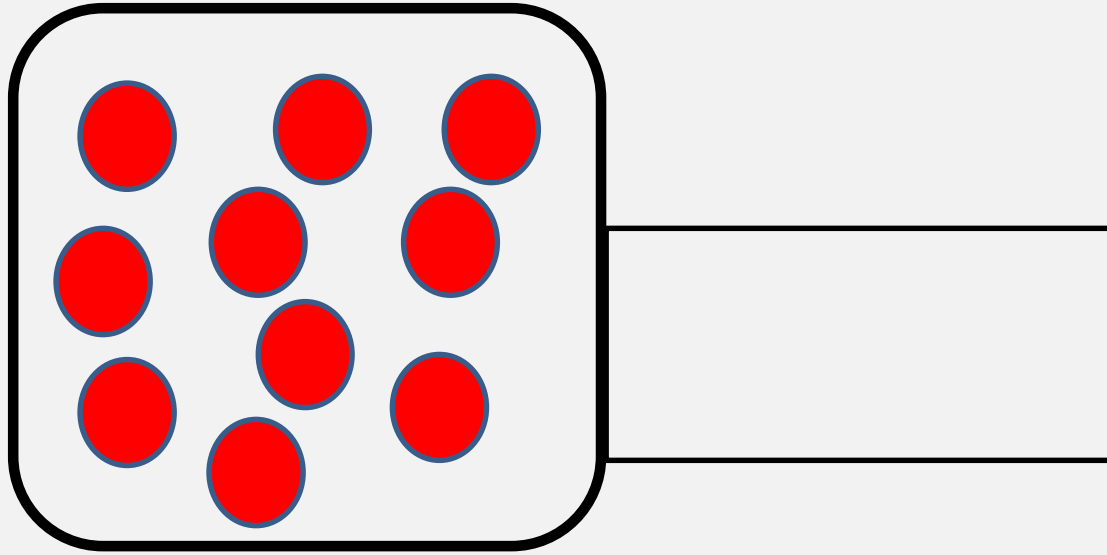

Ejectiefractie (EF)

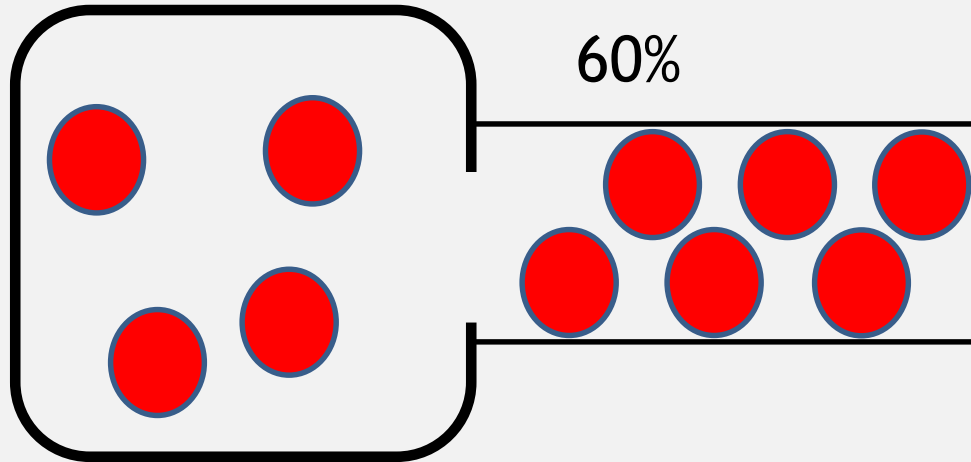
- ♥ Bij weinig bloed in de linker ventrikel (dikke stugge wand):
snel een hoog % (normale EF)
→ Preserved EF (HF-PEF)
- ♥ Bij veel bloed in de linker ventrikel (uitgelubberde, slappe wand):
snel een laag % (kleine EF)
→ Reduced EF (HF-REF)

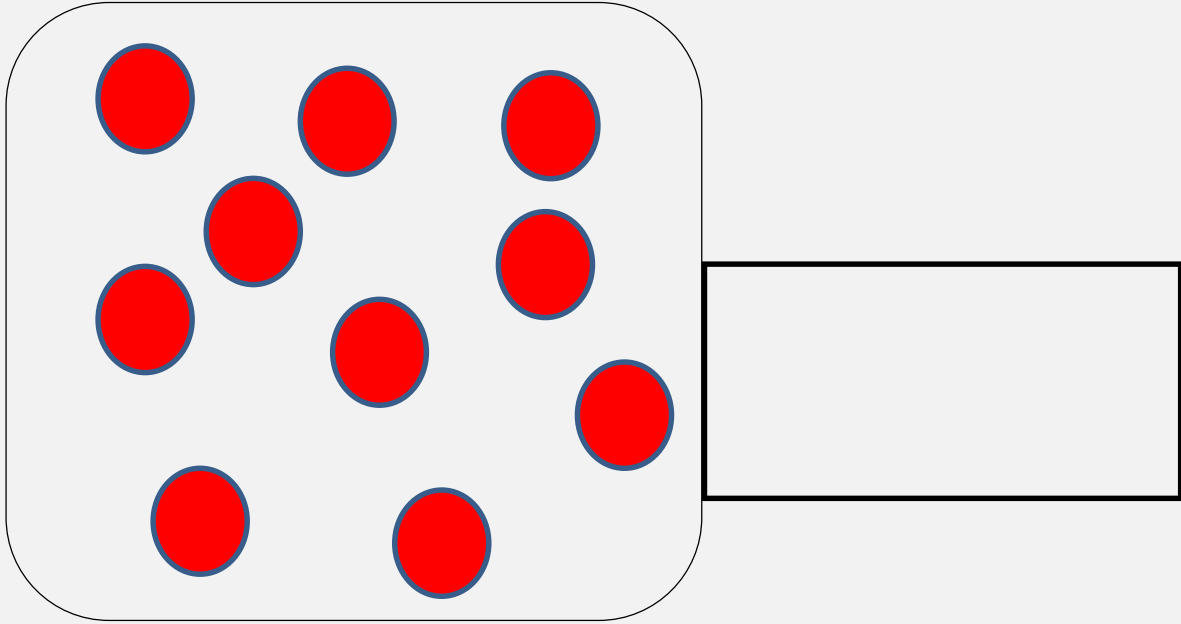

Normaal

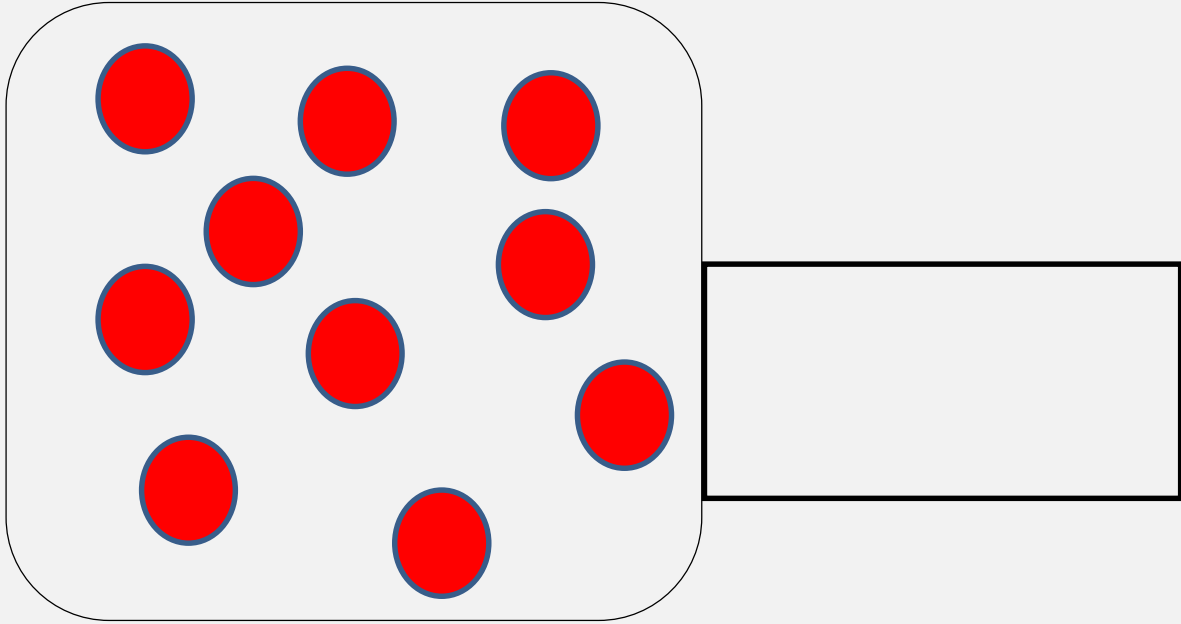

Normaal

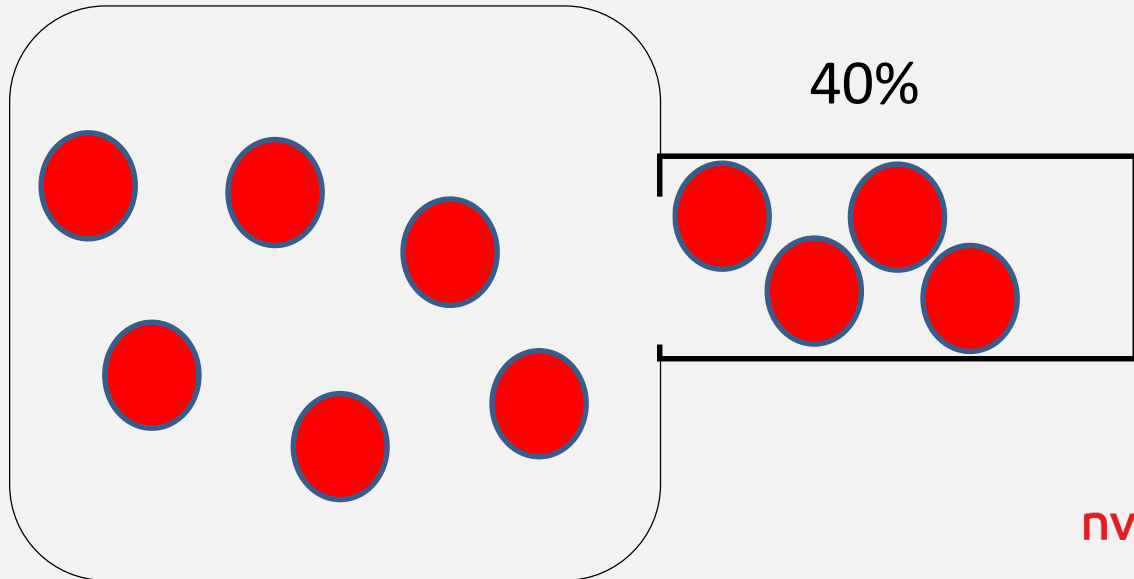

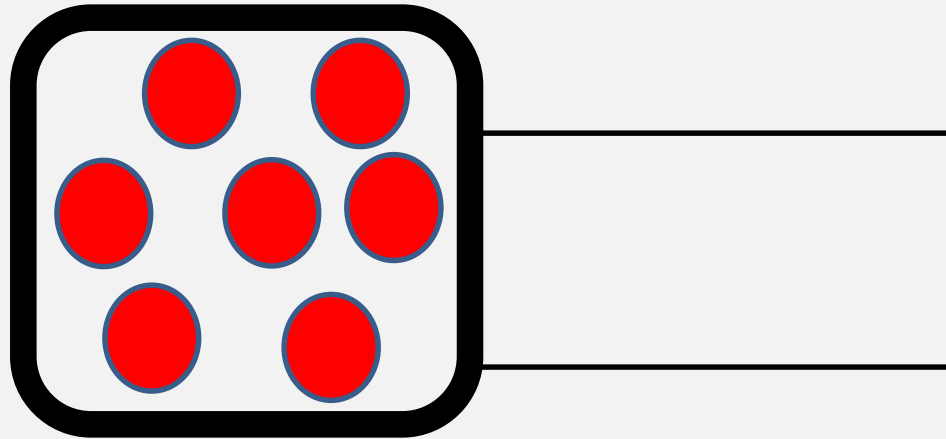

HF-REF

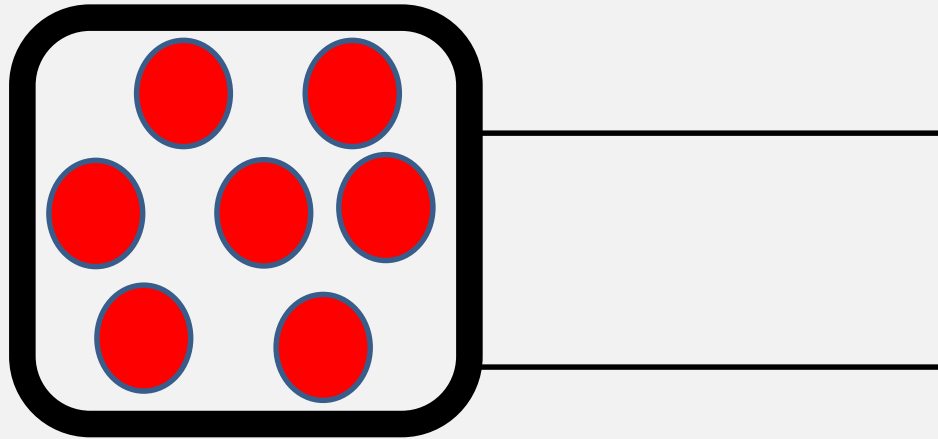

HF-REF

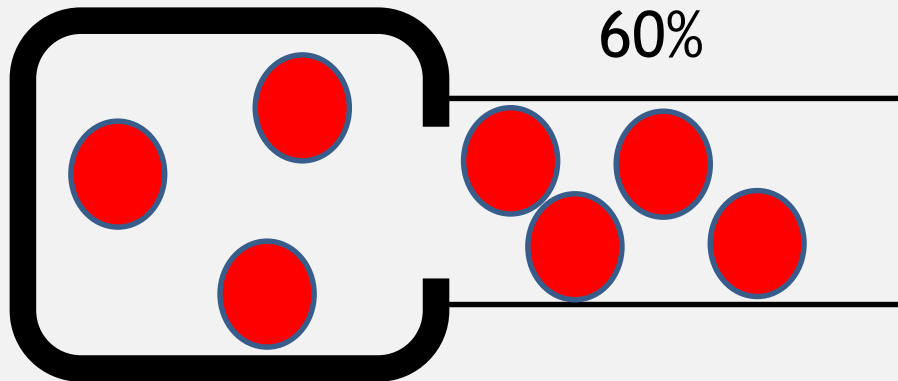

HF-PEF

HF-PEF

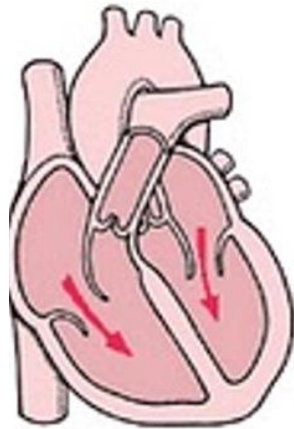
Indeling hartfalen

- ♥ Systolisch hartfalen (HF-REF):
  - de hartspier trekt niet krachtig genoeg samen
  - het hart pompt per hartslag veel minder bloed rond dan normaal
- ♥ Diastolisch hartfalen (HF-PEF):
  - de hartspier ontspant zich niet goed genoeg
  - en het hart vult zich minder goed met bloed
  - er is minder bloed beschikbaar om rond te pompen

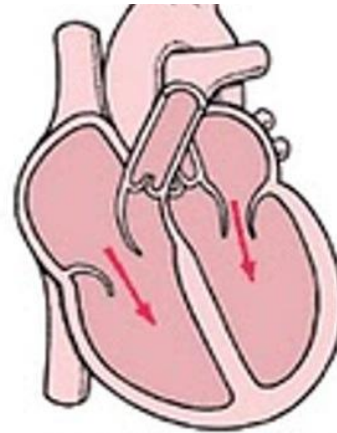
Diastole
(vullen)

Normaal

Normale ventrikels

Systolisch HF

Vergrote ventrikels

Diastolisch HF

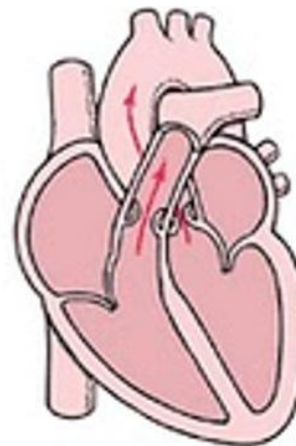
Stijve ventrikels
(↓↓ bloed dan normaal)

Systole
(pompen)

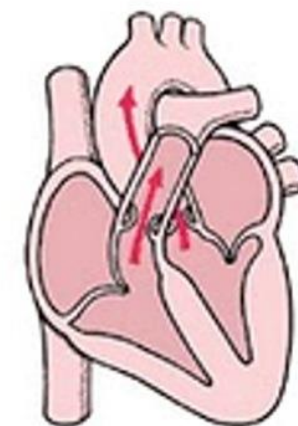
±60% uitgepomt

<40% uitgepomt

±60% uitgepomt
(van kleiner volume)

Indeling hartfalen

Systolisch hartfalen (HF-REF):

- ♥ Veel meer over bekend
- ♥ Jongere patiëntengroep

Diastolisch hartfalen (HF-PEF):

- ♥ Weinig onderzoek
- ♥ De groep van de toekomst (50-60%)
- ♥ Ouderen en Vrouw
- ♥ Hypertensie
- ♥ Atriumfibrilleren
- ♥ Veel comorbiditeit

Oorzaken Hartfalen

- ♥ Ischemische hartziekte
- ♥ Hypertensie
- ♥ Kleplijden
- ♥ Ritmestoornis
- ♥ Cardiomyopathie (zieke hartspier)
- ♥ Aangeboren hartafwijkingen
- ♥ Infecties (myocarditis)
- ♥ Roken, alcohol, medicatie
- ♥ Schildklierfunctiestoornissen
- ♥ Diabetes, overgewicht, COPD, OSAS
- ♥ Anemie

Risicogroepen

- ♥ Doorgemaakt hartinfarct
- ♥ Boezemfibrilleren
- ♥ Langer bestaande hypertensie
- ♥ COPD
- ♥ Diabetes mellitus

Risicogroepen

- ♥ Doorgemaakt hartinfarct (CVRM)
- ♥ Boezemfibrilleren (CVRM en DM)
- ♥ Langer bestaande hypertensie (CVRM)
- ♥ COPD
- ♥ Diabetes mellitus

Hartfalen

Landelijke Transmurale Afspraak

- ♥ NHG – LHV - HartVaatHAG
- ♥ Nvvc
- ♥ V&VN - NVHVV
- ♥ Hart&Vaatgroep
- ♥ Zorgverzekeraars Nederland
- ♥ FMCC

Diagnostiek hartfalen

Definitie

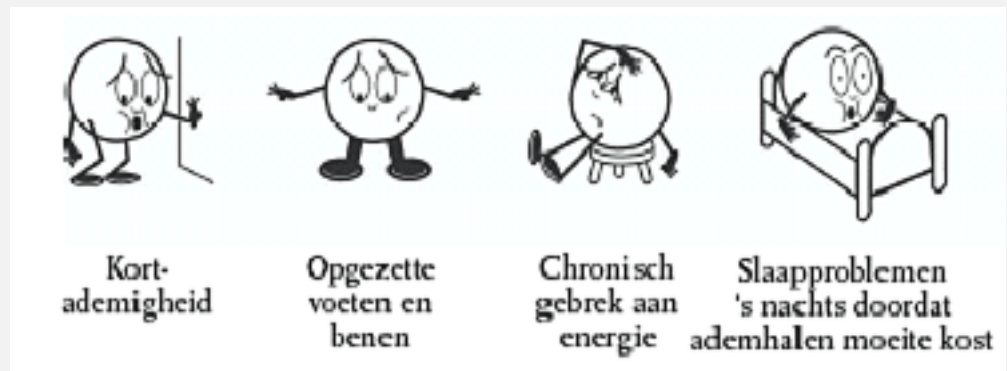
HF-REF en HF-PEF

HF-REF	HF-PEF
Typische klachten en symptomen	Typische klachten en symptomen
LVEF < 40%	LVEF ≥ 50%
	(NT-pro-)BNP verhoogd
	Diastolische dysfunctie of structurele hartafwijking

Klachten

- ♥ Moe of kortademig bij inspanning
- ♥ Nachtelijke benauwdheid
- ♥ 's Nachts vaak plassen
- ♥ Oedemen

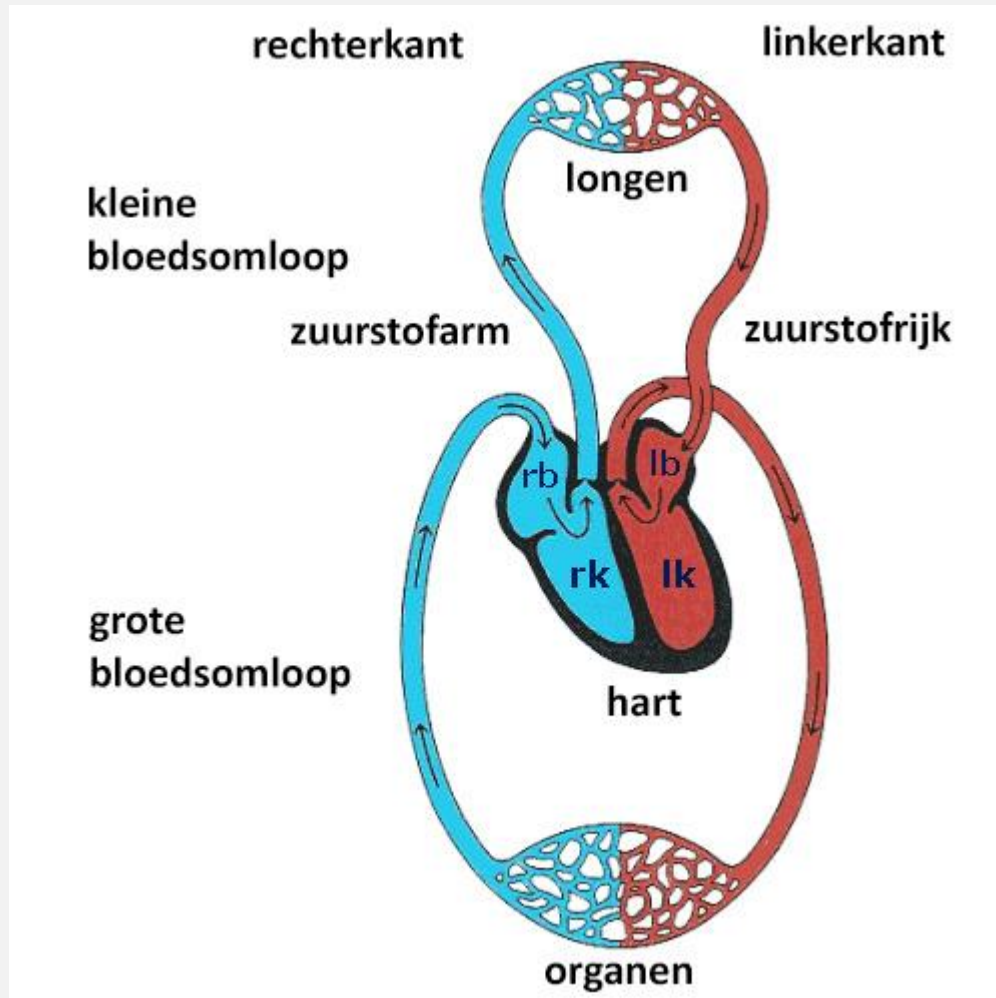

Naar huisarts voor diagnostiek !

Lichamelijk onderzoek

- ♥ Hart: ritme, souffles
- ♥ Longen: piepen, crepitaties
- ♥ Enkels: oedeem
- ♥ Bloeddruk
- ♥ Centraal veneuze druk

Verhoogde centraal veneuze druk (CVD)

Verhoogde CVD

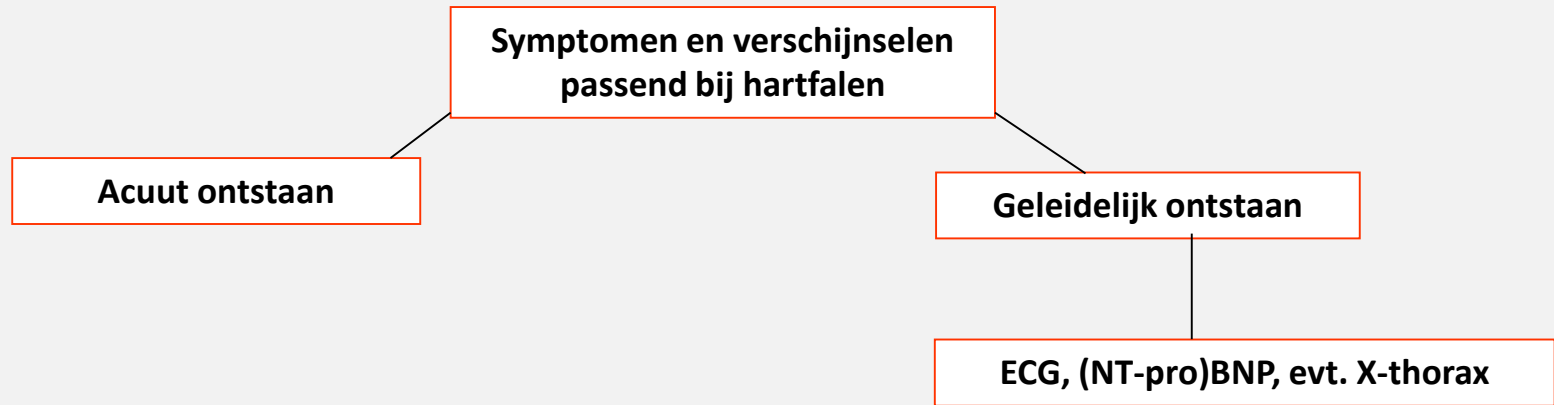
JVP = Jugular Venous Pressure

Oedeem

Algoritme diagnostiek HF

Aanvullend onderzoek

- ♥ ECG
- ♥ (NT-pro)BNP
- ♥ Spirometrie? (COPD!)

Electrocardiogram

- ♥ Hartritme en geleiding
- ♥ Aanwijzingen voor ischemie of myocardinfarct
- ♥ Aanwijzingen voor LVH, bundeltakblok/elektrische dissynchronie, verlengde QT-tijd, hartritmestoornissen

BNP/NT-proBNP

- ♥ Natriuretische peptiden
- ♥ Zijn biologische ACE-remmers
- ♥ Geproduceerd door spiercellen
- ♥ Bij toegenomen wandspanning hart
- ♥ Biomarkers voor hartfalen

Andere redenen voor BNP-stijging

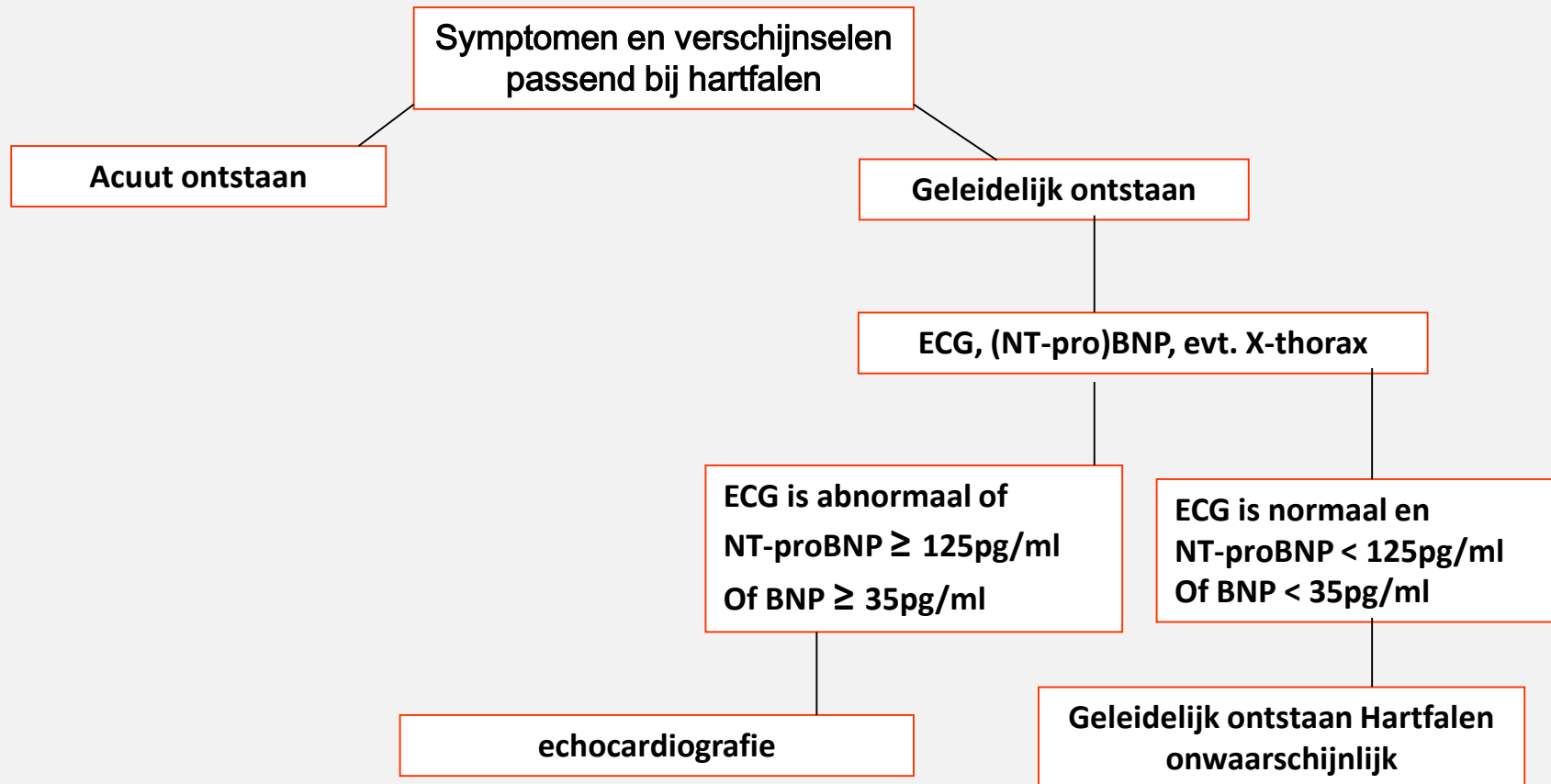
- ♥ Acuut coronair syndroom
- ♥ Longembolie
- ♥ Nierinsufficiëntie
- ♥ Pulmonale hypertensie
- ♥ Sepsis
- ♥ Leeftijd >75 jaar
- ♥ Atriumfibrilleren
- ♥ Linker ventrikel hypertrofie (LVH)
- ♥ Ernstig COPD

Betekenis aanvullend onderzoek

Normaal ECG en normaal (NT-Pro)BNP sluiten hartfalen vrijwel uit!

	Kans op chronisch hartfalen
Negatief ECG	10-14%
BNP/NT-proBNP < afkappunt	< 8%

Algoritme diagnostiek HF

**PATIENT WITH SUSPECTED HF
(non-acute onset)**

ASSESSMENT OF HF PROBABILITY

1. Clinical history:

History of CAD (MI, revascularization)
History of arterial hypertension
Exposition to cardiotoxic drug/radiation
Use of diuretics
Orthopnoea / paroxysmal nocturnal dyspnoea

2. Physical examination:

Rales
Bilateral ankle oedema
Heart murmur
Jugular venous dilatation
Laterally displaced/broadened apical beat

3. ECG:

Any abnormality

EUROPEAN
SOCIETY OF
CARDIOLOGY

EUROPEAN
SOCIETY OF
CARDIOLOGY

PATIENT WITH SUSPECTED HF
(non-acute onset)

ASSESSMENT OF HF PROBABILITY

1. Clinical history; 2. Physical examination; 3. ECG

Assessment of natriuretic peptides not routinely done in clinical practice

≥1 present

NATRIURETIC PEPTIDES

- NT-proBNP ≥125 pg/mL
- BNP ≥35 pg/mL

no

all absent

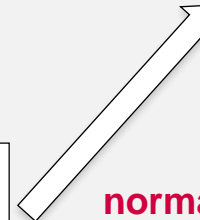
HF unlikely:
consider other
diagnosis

yes

ECHOCARDIOGRAPHY

normal

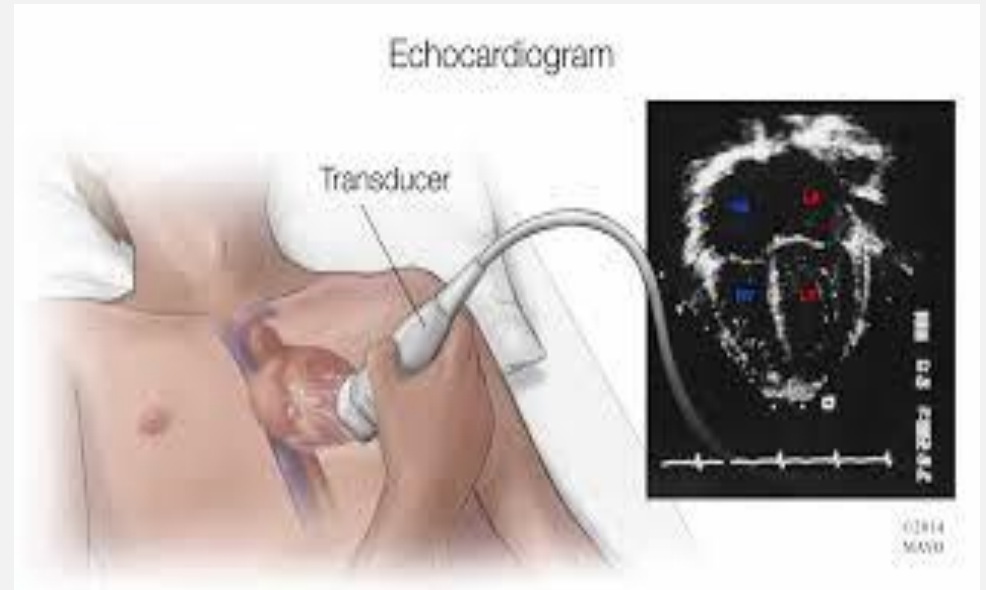
If HF confirmed (based on all available data):
determine aetiology and start appropriate treatment

Wat nu ?

- ♥ Verwijzen naar cardioloog voor eenmalig consult met echo (meekijkconsult; anderhalvelijnsconsult etc.)
- ♥ Lab: Hb, Na, K, ureum, kreat, TSH, glucose
- ♥ Hoge verdenking: leefregels en diuretica
- ♥ Uitzondering: zeer kwetsbare oudere patiënt?

Echocardiografie

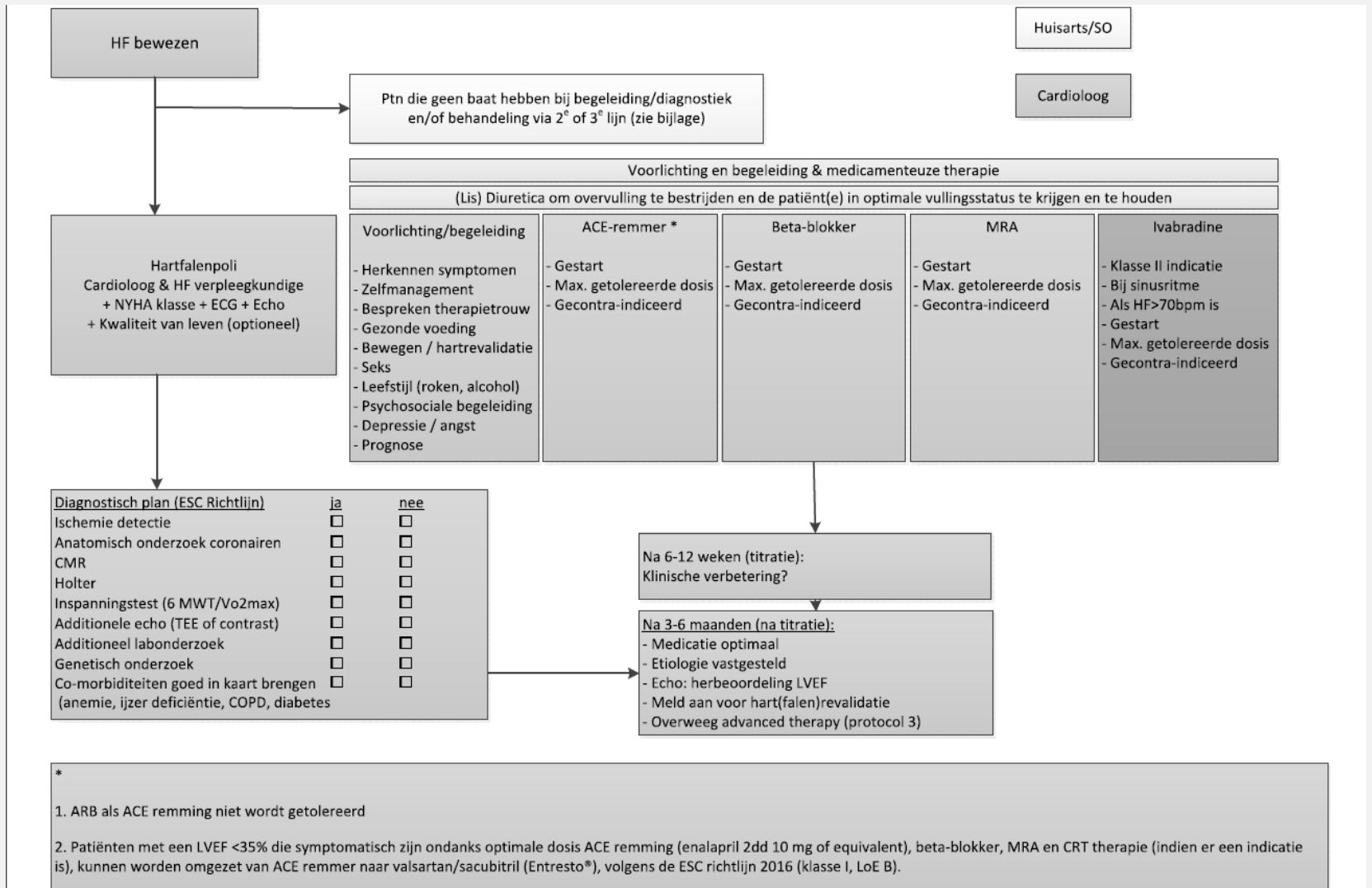
Echocardiografie

- ♥ Niet invasief
- ♥ Belangrijk bij opsporen van etiologie
- ♥ Onderscheid Systolisch (HF-REF) of Diastolisch hartfalen (HF-PEF)
- ♥ Problemen bij COPD, overgewicht

En dan?

- ♥ Geen hartfalen:
->retour huisarts (COPD?)
- ♥ Wel hartfalen: zie schema

Bij de cardioloog

Ziekenhuis

Behandeling van hartfalen

Medicamenteus én niet-medicamenteus

Doel behandeling:

- ♥ Progressie van hartfalen voorkomen
- ♥ Behouden of verbeteren kwaliteit van leven
- ♥ Verbeteren van overleving

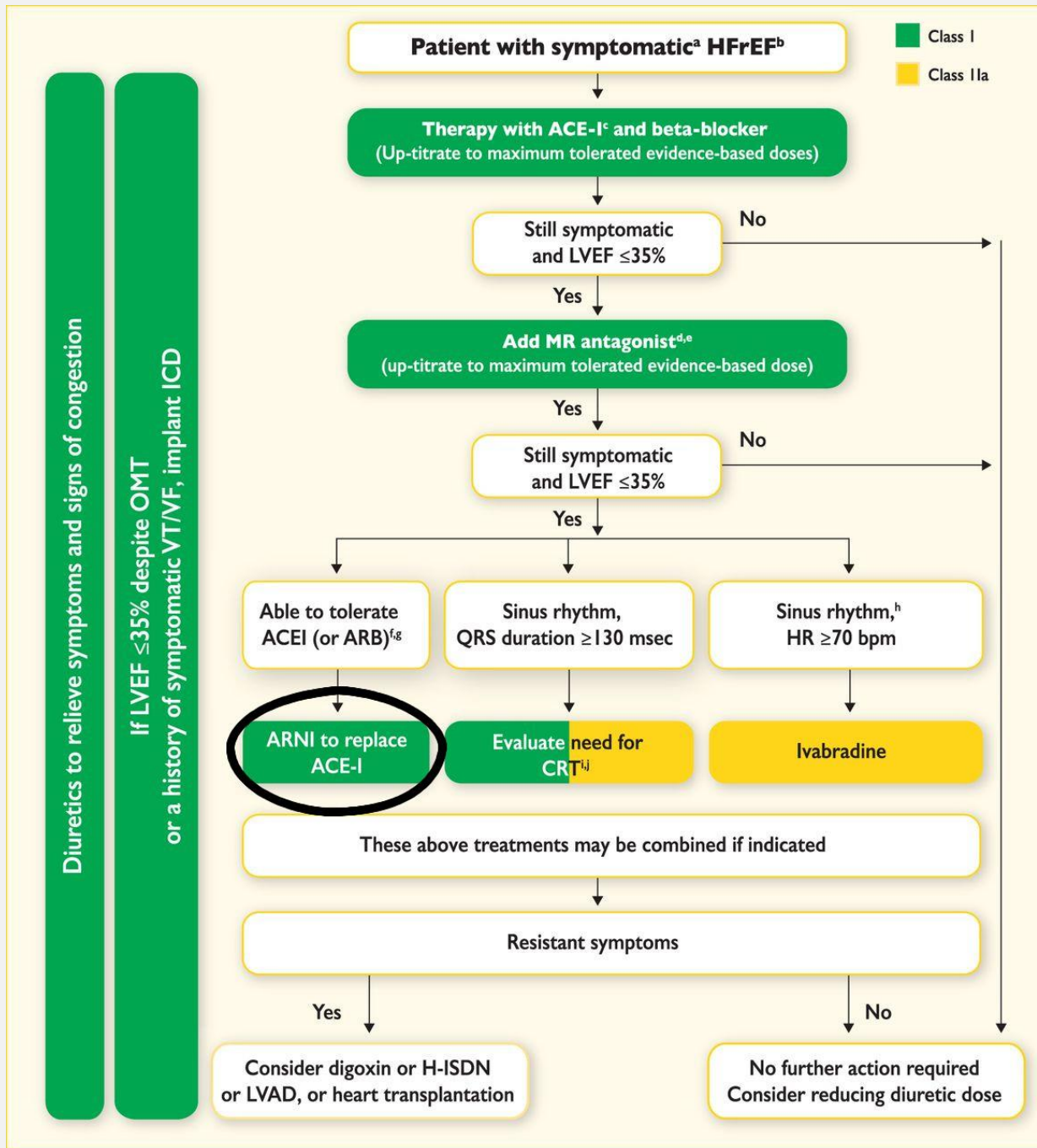
Niet-medicamenteuze behandeling

- ♥ Dieet (zout, vocht, alcohol, overgewicht)
- ♥ Stoppen met roken
- ♥ Bewegen
- ♥ Influenzavaccinatie
- ♥ Zelfmonitoring door dagelijks wegen

Medicamenteuze behandeling van HF-REF

Wanneer toedienen?	Welke medicatie:
Tijd toedienen zij contra-indicaties	ACE-remmer of Angiotensine Receptor Blokkers Bètablokkers Diuretica (indien overvulling)
aanhoudende nptomen	Aldosteron antagonist of AII/ARB's Digoxine Nitraten Ivabradine/ARNI
ppen!	Anti-arrhythmica Calcium antagonisten

Diuretica

- ♥ Keuze: mate van vochtretentie en ernst hartfalen
- ♥ Bij chronische stuwing maagdarmsstelsel: voorkeur bumetanide
- ♥ Diureticaresistentie (>250mg furosemide per dag)
- ♥ Controle van nierfunctie en kalium!
- ♥ Bij chronisch gebruik: kans op jicht (colchicine, allopurinol, evt. prednison)
- ♥ Cave dehydratie!

Diuretica

Diureticum	Oplaaddosis	Normale dosis
Lisdiuretica		
-furosemide	20-40 mg	40-240 mg
-bumetanide	0,5-1,0 mg	1-5 mg
Thiazides		
-hydrochloorthiazide	25 mg	12,5-100 mg
-chloortalidon	25 mg	12,5-50mg

Diuretica (zelf) titreren naar vochtbalans:
Bij >3kg gewichtstoename in 2 dg
de afgesproken extra dosis nemen

ACE-remmers - Angiotensine receptorblokkers

ACE-remmers (perindopril, lisinopril, enalapril)

- ♥ Water-en zoutretentie ↓
- ♥ Vasoconstrictie en hypertensie ↓
- ♥ Linker ventrikelhypertrofie en –dilatatatie ↓

ARB (valsartan, candesartan)

- ♥ Alternatief voor ACE-remmers bij intolerantie
- ♥ Bij voorkeur niet combineren met ACE-remmer

Frequente controle nierfunctie en bloeddruk na starten

ACE-remmers

ACE-remmer	Startdosis	Streefdosis
captopril	6,25mg 3dd	50-100mg 3dd
enalapril	2,5 mg 2dd	10-20 mg 2dd
lisinopril	2,5-5 mg 1dd	20-35 mg 1dd
ramipril	2,5 mg 1dd	5 mg 1dd

Alle ACE-remmers ook in combinatie met hydrochloorthiazide beschikbaar

Bètablokkers

- ♥ Metoprolol, bisoprolol, carvedilol en nebivol
- ♥ Morbiditeit en mortaliteit ↓
- ♥ Herstel beschadigde myocardfunctie
- ♥ Vermindering zuurstofconsumptie van het hart
- ♥ Verlenging van de diastole → betere myocardperfusie
- ♥ Stabiliserend effect op het hartritme (afname risico op acute hartdood)

Bloeddrukcontrole en ritme controle

Aandachtspunten B-blokkers

- ♥ Starten met lage dosering en titreren naar maximale dosering
- ♥ Contra-indicatie: tweede of derde graads AV-block, SSS, sinusbradycardie
- ♥ Voorzichtigheid in geval van astma (en COPD) i.v.m. kans op bronchospasmen
- ♥ Bij exacerbaties van hartfalen evt. tijdelijk dosering verlagen/stoppen

Beta-blokkers

Betablokker	Startdosis	Streefdosis
bisoprolol	1,25mg 1dd	10mg 1dd
carvedilol	3,125 mg 2dd	25-50 mg 1dd
metoprololsuccinaat	12,5-25 mg 1dd	200 mg 1dd
nebivolol	1,25 mg 1dd	10 mg 1dd

Bij exacerbatie tijdelijk afbouwen i.v.m. risico op reflex tachycardie

Ivabradine (procoralan)

- ♥ EF $\leq$ 35% en hartfrequentie $\geq$ 70/minuut
- ♥ Verlaging sinusknopfrequentie
- ♥ Bijwerkingen: bradycardie, wazig zien, tijdelijke waarneming lichtverschijnselen, hoofdpijn

ARNI

(Angiotensin Receptor-Nepriylsin Inhibitor)

- ♥ Nieuw in de ECS Richtlijn Hartfalen 2016
- ♥ Bij LVEF $\leq 35\%$ bij optimale behandeling:
ACE $\rightarrow$ ARNI (sacubitril/valsartan)
- ♥ Afname risico op verslechtering van hartfalen en minder (her)opnames

Overige medicatie

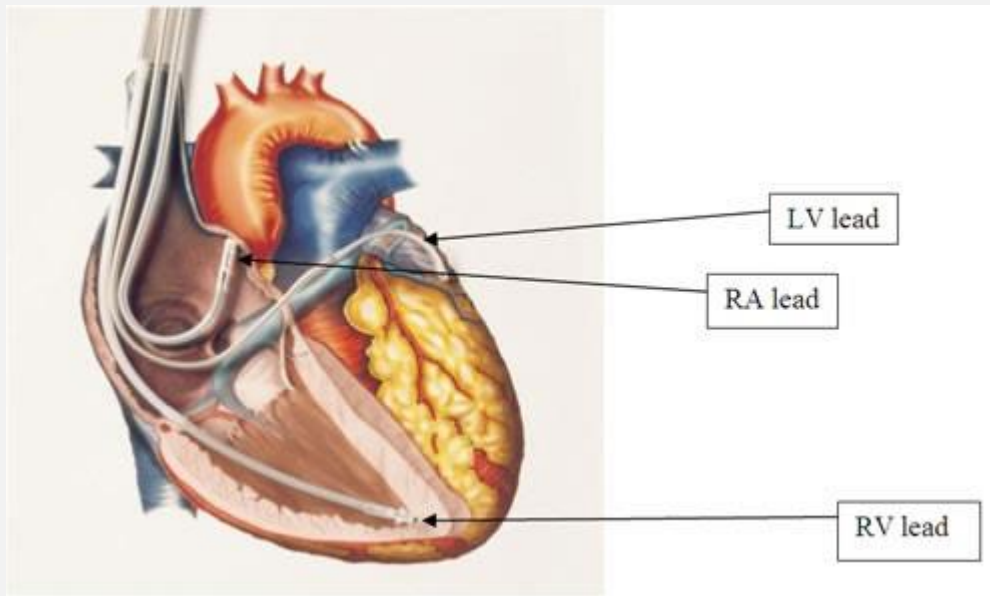
- ♥ Aldosteron-antagonisten (spironolacton, eplerenone)
Naast ACE-remmers en diuretica: reductie morbiditeit en mortaliteit
- ♥ Nitraten
Vaatverwijdend waardoor afname kortademigheid en angina pectoris
- ♥ Antistolling (acetylsalicylzuur, acenocoumarol, NOAC)
indien geïndiceerd op grond van co-morbiditeit

Medicatie die wordt afgeraden

- ♥ NSAID's
- ♥ Calciumantagonisten (verapamil en diltiazem; geldt niet voor nifedipine)
- ♥ Thiazolidinedionen (toename hartfalen)
- ♥ Toevoeging AII-antagonist aan ACE-remmer
- ♥ Lithium

Nieuwe ontwikkelingen HF-REF

- ♥ Meer gebruik van devices
- ♥ Resynchronisatie pacemakers
- ♥ Ventriculaire assistentie devices
- ♥ Nieuwe transcatheter klepinterventies
- ♥ Etc etc

Medicamenteuze behandeling van HF-PEF

- ♥ Géén enkele studie laat reductie van morbiditeit/mortaliteit zien bij behandeling van diastolisch hartfalen
- ♥ Alleen effect op symptomen/kwaliteit van leven

Behandeling van HF-PEF

- ♥ Diuretica !!!
- ♥ Verder:
CVRM/DM
Boezemfibrilleren

Eerste lijn

Vraagstelling

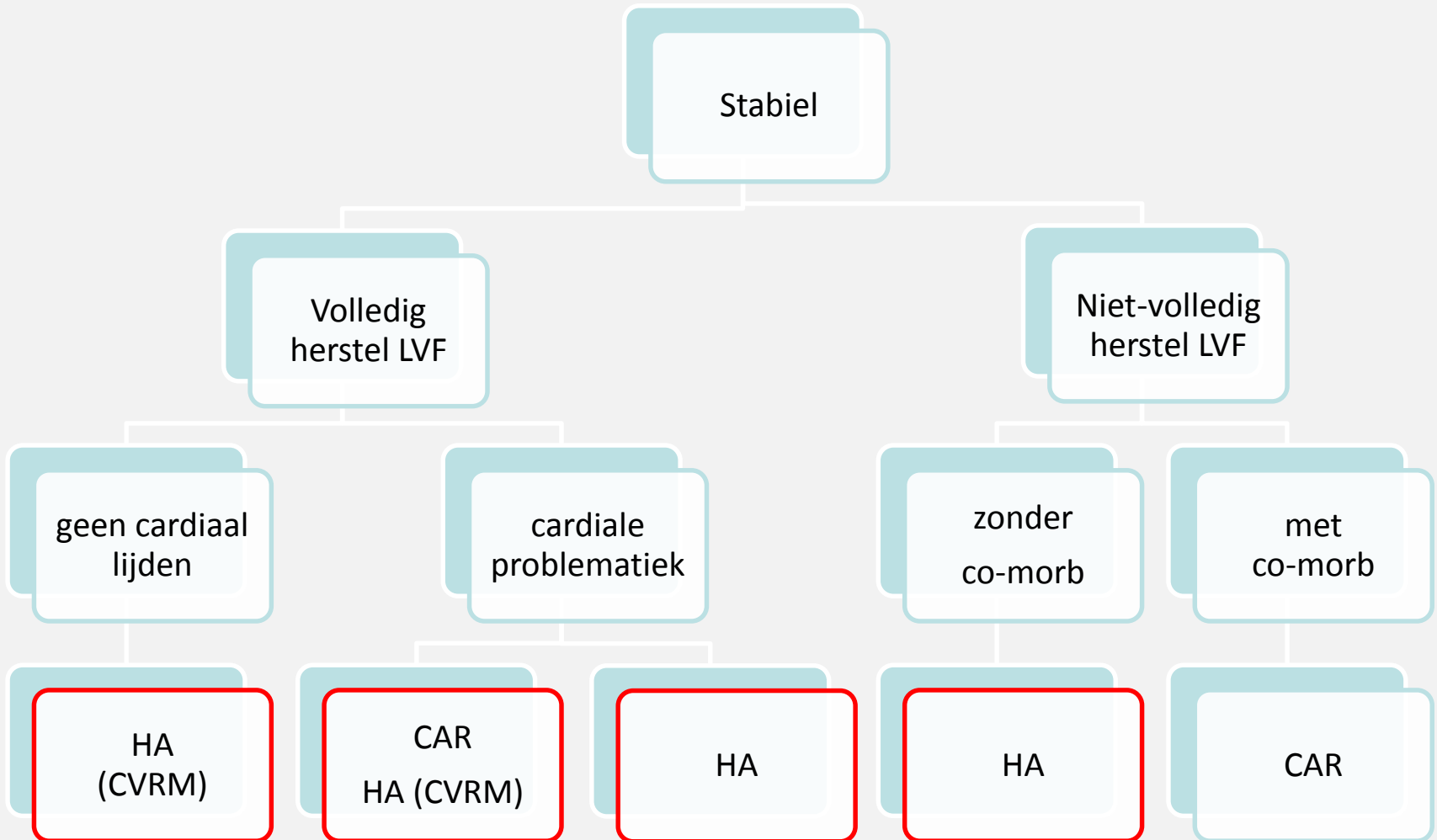
Kan de eerste lijn het hartfalen aan?

Terug naar de eerste lijn?

- ♥ Zeer kwetsbare oudere (meestal al aanwezig!)
- ♥ Palliatief hartfalen
- ♥ HF-PEF (diastolisch hartfalen)
- ♥ HF-REF (systolisch hartfalen indien stabiel)

HF-REF

Multidisciplinaire 'ketenzorg' en hartfalenzorgprogramma

- ♥ Bewezen effectief
- ♥ Complexe zorg
- ♥ Multidisciplinair
- ♥ Optimale samenwerking 1^e en 2^e lijn
- ♥ Patiënt centraal

Doelen

- ♥ Betere kwaliteit van leven
- ♥ Afname ziekenhuisopnames
- ♥ Afname vroegtijdige dood

- ♥ Uniforme aanpak
- ♥ Stimuleren zelfmanagement
- ♥ Zorg op de juiste plek

Controles eerste lijn

- ♥ Schakelconsult Huisarts
  - Uitleg, introductie POH
  - NYHA-klasse, probleemlijst, contra-indicatie

NYHA classificatie van HF

Klasse 1	Geen klachten bij inspanning
Klasse 2	Lichte beperking bij inspanning Geen klachten in rust
Klasse 3	Ernstige beperking bij inspanning Geen klachten in rust
Klasse 4	Ernstige beperking bij inspanning Ook klachten in rust

Controles eerste lijn

- ♥ Schakelconsult Huisarts
  - Uitleg, introductie POH
  - NYHA-klasse, probleemlijst, contra-indicatie
- ♥ POH
  - Controles
  - Centrale rol

Bibber, bibber

- ♥ Cardioloog en huisarts:
Kan de POH dat wel?
- ♥ Praktijkondersteuner:
Kan ik dat wel?

Inventarisatieconsult POH

- ♥ Anamnese
- ♥ Lichamelijk onderzoek
- ♥ Lab en ECG (alleen op indicatie)

- ♥ Centraal:
Uitleg ziektebeeld en maken individueel zorgplan met adviezen en controles

Eerste consult POH (vervolg)

Adviezen:

- ♥ Wegen
- ♥ Voeding (verwijzing diëtist)
- ♥ Wanneer contact
- ♥ Mantelzorgers
- ♥ Medicatie (evt. apotheker)
- ♥ Beweging (evt. beweegprogramma FT)
- ♥ Stoppen met roken

Hartfalen: ik heb hartfal x +

thuisarts.nl/hartfalen/ik-heb-hartfalen

☆ Bookmarks ☆ Farmacotherapeuti Twitter ☆ Musicareligiosa Geïmporteerd uit Google

THUISARTS.NL | Wij zijn genomineerd! Stem & win!

W A A A

Waar bent u naar op zoek? ZOEKEN

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z #

Ik heb hartfalen

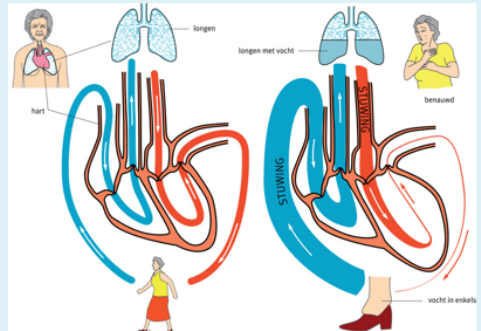
Onderwerp Hartfalen
Synoniemen Decompensatio cordis

voorlezen waardeer reageer print Deel

- In het kort
- Beschrijving
- Verschijnselen
- Oorzaken
- Adviezen
- Behandeling
- Hoe gaat het verder?
- Wanneer contact?
- Meer informatie?

In het kort

- Bij hartfalen heeft het hart minder pompkracht.
- Hierdoor wordt u bij inspanning snel moe en kortademig.
- U kunt benauwd worden en extra vocht vasthouden.
- Medicijnen zijn nodig om de klachten te verminderen en ernstig hartfalen te voorkomen.

Meer situaties

- Ik word behandeld voor hartfalen >
- Ik wil goed leren omgaan met hartfalen >

Meer onderwerpen

- Hartinfarct >
- Angina pectoris >
- Dikke benen >
- Risico hart- en vaatziekten verlagen >
- Stoppen met roken >
- Gezonde leefstijl >

NLD 14:28

Website

ANNA, UW
VIRTUELE GIDS

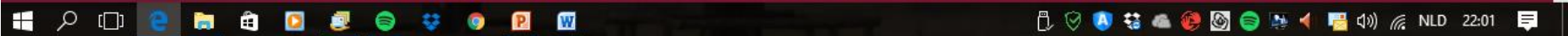
HIER KUNNEN
PATIËNTEN, FAMILIE EN
VERZORGENDEN
PRAKTISCHE INFORMATIE
VINDEN OVER
HARTFALEN

- **Hartfalen begrijpen**
- **Wat kan de dokter doen?**
- **Wat kunt u zelf doen?**
- **Leven met hartfalen**
- **Voor familie en vrienden**
- **Alarmsignalen**
- **Veel gestelde vragen**
- **Vragen die u kunt stellen aan de dokter**

- Nederlands
- Deutsch
- English
- Español
- Français
- Português
- Ελληνικά
- Русский
- العربية

http://www.heartfailurematters.org/nl_NL/ **ANIMEEERDE REIS DOOR HET ZIEKTEBEELD**

Website

Controles POH

Inbedden in controles CVRM of diabetes!

- protocol in HIS
- soms in KIS

Controles POH

- ♥ Anamnese
- ♥ LO
- ♥ Aanvullend onderzoek (jaarlijks):
Na, K, creatinine (MDRD), glucose nuchter,
Hb en (op indicatie) ECG
- ♥ Frequentie 1-4x/jaar

Instructie patiënt

Contact bij:

- ♥ Gewichtstoename ≥ 2 kg binnen drie dagen
- ♥ Toename oedeem of benauwdheid
- ♥ Plotseling verminderde inspanningsintolerantie
- ♥ Meer benauwdheid en/of plassen 's nachts
- ♥ Hartkloppingen

Individueel zorgplan

Overleg huisarts
na elke controle !!

Aandachtspunten overleg:

- ♥ Verslechtering in NYHA-klasse
- ♥ Toename oedeem, kortademigheid, nachtelijke benauwdheid/plassen
- ♥ Hartkloppingen
- ♥ Duizeligheid
- ♥ Therapieontrouw
- ♥ Irregulaire pols (nieuw)
- ♥ Bij herhaling stijging of daling SBD >20 mmHg
- ♥ Gewichtstoename >2 kg binnen 2 weken

Overleg met tweede lijn

- ♥ Hartfalenverpleegkundige altijd bereikbaar!
- ♥ (Hartfalen)cardioloog bereikbaar voor huisarts

Bijzondere groepen

- ♥ Zeer kwetsbare ouderen
- ♥ Palliatief hartfalen

Zeer kwetsbare ouderen

- ♥ Terughoudend beleid
- ♥ Individueel beleid

Palliatief hartfalen

- ♥ Afsluitend gesprek cardioloog
- ♥ Overdracht eerste lijn
- ♥ Bijzonder schakelconsult
- ♥ Individueel beleid
- ♥ Aandacht voor angst en depressie
- ♥ In principe geen opname ZH meer
- ♥ ICD deactiveren?

Vraagstelling

Kan de eerste lijn het hartfalen aan?

- ♥ Yes, we can ?
- ♥ Wir schaffen das ?
- ♥ We gaan gewoon aan de slag!

Randvoorwaarden

- ♥ Kennis:
  - Oorzaak
  - Belang van ECG en (NT-pro)BNP
  - Verschil HF-PEF en HF-REF
  - Behandeling en overleg
- ♥ POH speelt centrale rol bij controles
- ♥ Goede regionale afspraken 1^e-2^e lijn
- ♥ Complexe zorg: gestructureerd programma

Hartfalenteam

- ♥ Huisarts en POH
- ♥ Cardioloog
- ♥ HartfalenVPK/verpleegkundig specialist
- ♥ Apotheker
- ♥ Diëtist
- ♥ Fysiotherapeut
- ♥ Maatschappelijk werker
- ♥ Psycholoog/psychiater

Patiënt centraal !

We are connected

_____
Naam, verpleegkundig specialist
Ziekenhuis
Plaatsnaam

_____
Naam, cardioloog
Ziekenhuis
Plaatsnaam

_____
Naam, huisarts
Omschrijving
Plaatsnaam

_____
Naam, cardioloog
Ziekenhuis
Plaatsnaam

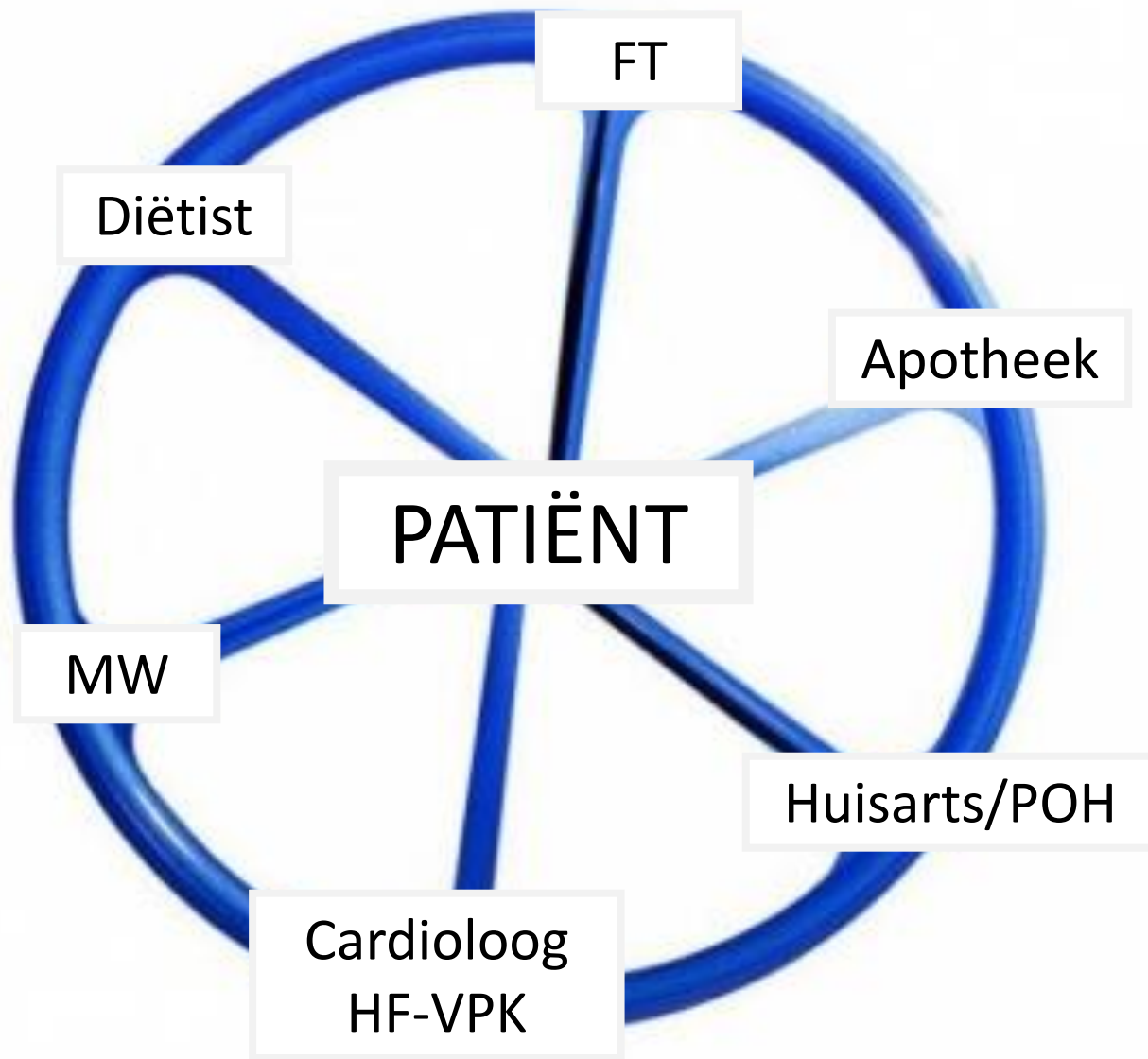
_____
Naam
projectleider NVVC Connect HF

De Connected partijen uit de regio zetten zich in om de door hen gekozen speerpunten binnen NVVC Connect vorm te geven. Dat betekent dat er een intensieve samenwerking komt om zo de kwaliteit van zorg voor patiënten verder te verbeteren.

nvvconnect
hartfalen

Regio, dag maand jaar

Hartfalenteam

Vragen ???